

Pregled in analiza po sektorjih

BANČNIŠTVO

Komentar za ožjo regijo, avtor:

Janez Škrubej, direktor v Oddelku za finančno svetovanje, Deloitte Slovenija

V Jadranski regiji je bančni sektor zabeležil rast sredstev, čeprav je bila ta povečini nižja kot poprej. Za slovenske banke je bilo leto 2007 uspešno. Skupina NLB se je na lestvici povzpela za eno mesto in je zdaj osma, medtem ko je skupina Nova KBM zadržala lansko uvrstitev. Novi Ljubljanski banki, ki je daleč največja družba v skupini NLB, se je na lestvici uspelo uvrstiti na dvanajsto mesto, banka pa ima več kot tretjinski tržni delež. Bančni sistem je razmeroma dobro razvit ter velja za zdravega in dobro kapitaliziranega, število slabih posojil pa je relativno nizko.

Zaradi vse restriktivnejše denarne politike na Hrvaškem so imele hrvaške banke nižje stopnje rasti, ki so se odrazile v njihovi nižji skupni uvrstitvi na lestvici CE 100. Zagrebačka banka, ki je del skupine Unicredit, ostaja vodilna na trgu pred Privredno banko Zagreb, ki je članica skupine Intesa Sanpaolo. Banki RBA in Este bank, ki sta v prejšnjem letu zasedli tretje in četrto mesto, sta letos zamenjali svoji uvrstitvi. Bančni sistem na splošno velja za stabilnega in konkurenčnega, več kot 95 odstotkov bank pa je del tujih bančnih skupin. Skupni tržni delež šestih največjih bank, ki so uvrščene na seznam največjih bank v Srednji Evropi, je presegal 79 odstotkov.

Banke v Srbiji so relativno manjše od njihovih regijskih tekmecev, k čemur pripomore tudi dejstvo, da znaša ocenjena vrednost prihrankov v tuji valutih, ki jih prebivalstvo še vedno hrani doma, 4 milijarde USD. Na podjetniški sektor negativno vplivajo pomanjkanje likvidnosti in visoke obresti na posojila. Sektor kljub temu hitro konvergira, saj na trg vstopajo tuje banke, ki ponujajo nove finančne produkte. Največja banka še naprej ostaja Banka Intesa, ki ji sledita Komercijalna banka in Raiffeisen bank.

ENERGIJA IN VIRI

Komentar na ožjo regijo, avtor:

Ivica Krešić, direktor v Oddeku za finančno svetovanje, Deloitte Hrvaška

V Jadranski regiji med energetske družbe in javnimi podjetji, uvrščenimi na lestvico CE Top 500, prevladujejo podjetja v državni lasti, kot so EPS, HEP in HSE. Proces privatizacije in liberalizacije se je v regiji šele dobro začel in poteka počasi. Zaradi mešanih rezultatov iz drugih držav v regiji, ki so v 90. letih prejšnjega stoletja privatizirale svoje energetske monopoliste in proizvodnjo ločile od prenosa in distribucije, se krepijo sile, ki menijo, da bi bilo treba privatizirati samo manjšinske deleže energetskih družb in javnih podjetij, in sicer prek začetnih javnih ponudb.

V naftnem in plinskem sektorju je bilo v Jadranski regiji več konkurence. INA in Petrol uspešno kotirata na borzi in medtem ko ima država v Petrolu le še manjšinski lastniški

delež, bo do konca leta 2008 v podobnem položaju verjetno tudi INA. Kar zadeva NIS, potekajo pogovori o prodaji večinskega deleža družbe ruski državnemu podjetju, kar bi bil del dogovora, ki bi vključeval izgradnjo dela Južnega toka skozi Srbijo, pri kateri pri družba Srbijagas sodelovala kot partnerica.

Poleg vodilnih lokalnih družb sta se družbi OMV in MOL prek lokalnih odvisnih družb v njuni popolni lasti izkazali za močni tekmiči na večini naftnih trgov v Jadranski regiji.

Evropski strahovi o čezmerni odvisnosti od Rusije na področju dobave plina so spodbudili delo na številnih projektih, povezanih z utekočinjenim naftnim plinom. V Jadranski regiji obstaja precejšnja verjetnost, da bo konzorcij družb RWE, E.ON, TOTAL, OMV, INA in HEP dobil dokončno dovoljenje za izgradnjo pomembnega terminala za UNP na hrvaškemu otoku Krku.

FARMACIJA

Komentar za ožjo regijo, avtor:

Janez Škrubej, manager Oddelka za finančno svetovanje, Deloitte Slovenija

V Jadranski regiji so v farmacevtskem sektorju ponavadi prevladovali domači proizvajalci, kot so Krka in Lek v Sloveniji, Pliva, Belupo in Jadranski galenski laboratorij na Hrvaškem, Bosnalijek v BiH, Hemofarm, Galenika, Zdravlje in Jugoremedia v Srbiji ter Alkaloid in Replek v Makedoniji. Zaradi razdrobljenosti trga so se le trije (Krka, Lek in Pliva) uvrstili na lestvico CE Top 500, saj so svoj prodajni domet uspešno razširili tako na vzhodne kot tudi zahodne trge. V zadnjih letih so nekateri strateški akterji prek prevzemov že vstopili v Jadransko regijo. Med njimi so Novartis (Lek), Barr (Pliva), Stada (Hemofarm) in Actavis (Zdravlje). Glede na globalni trend je mogoče pričakovati, da se bo v srednjeevropski regiji farmacevtski sektor še bolj konsolidiral.

PROIZVODNJA

Komentar za ožjo regijo, avtor:

Krešimir Sečak, višji manager v Oddelku za poslovno svetovanje, Deloitte Hrvaška

Trendi v Jadranski regiji (Slovenia, Hrvaška, BiH in Srbija) sledijo prepoznavnim trendom v Srednji Evropi, s časovnim zamikom, ki se čedalje bolj veča v smeri proti jugu in vzhodu. Poleg prevzemov in napredku v tehnološkem razvoju, se podjetja osredotočajo tudi na interne procese in kadre. V to vključujemo dobro sprejeto vpeljavo upravljalnih sistemov na področju kvalitete, okoljevarstvenih ter zdravstvenih in varnostnih predpisov, kot tudi iniciative usmerjene k izboljšanju splošne konkurenčnosti in produktivnosti (nedavni primer je v Sloveniji in na Hrvaškem metodologija "20 ključev", kjer je v programu za izboljšanje konkurenčnosti, ki ga sponzorira država, sodelovalo več kot 120 podjetij). Čedalje pogostejše so tudi spremembe in prilagoditve strategije ter izboljšanje organizacijske strukture, saj se morajo podjetja hitro prilagajati na konkurenčno globalno tržišče. Podjetja se osredotočajo na razvoj kadrov, zato so aktivnosti na področju upravljanja s šloveškimi viri čedalje bolj intenzivna, vodilno vlogo pa imajo pri tem največja podjetja.

TMT (TEHNOLOGIJA, MEDIJI, TELEKOMUNIKACIJE)

Komentar za ožjo regiju, avtor:

Pavel Janeček, višji manager v Oddelku za poslovno svetovanje, Deloitte Hrvaška

Jadranska regija je na lestvici pričakovano zastopana s šestimi vodilnimi in uveljavljenimi telekomunikacijskimi družbami v pretežni državni lasti, ki so zaradi razmeroma majhnih trgov, če jih primerjamo z večjimi srednjeevropskimi gospodarstvi, uvrščene nižje na lestvici. Trgi stacionarne telefonije se v Jadranski regiji bližajo fazi zrelosti, zanje pa je značilen trend upadanja prometa. Kljub temu lahko glede na nedavno uspešno prvo javno ponudbo družbe T-Hrvatski Telekom in druge načrte privatizacije, na primer Telekom Slovenije, pričakujemo nadaljnjo rast trga, ki bo temeljila na zbiranju novih sredstev za nadaljnje naložbe v storitve širokopasovnega interneta, internetne telefonije in trojčke storitev.

Zaradi visokih stopenj zasičenosti trgov mobilne govorne telefonije se operaterji mobilnih omrežij v Jadranski regiji osredotočajo na povečanje prihodka od novih storitev mobilnega širokopasovnega interneta ter drugih vsebin in podatkovnih storitev, pa tudi od zamenjave stacionarne z mobilno telefonijo.

Čeprav je Slovenija večino telekomunikacijske zakonodaje uskladila z zakonodajo EU in je prišlo na hrvaškem in srbskem trgu do povečanja konkurence, lahko pričakujemo, da se bodo vsi telekomunikacijski trgi v Jadranski regiji v prihodnji letih osredotočali na vprašanja glede regulacije, ki jo bodo regulatorni organi izvajali z namenom zagotavljanja nadaljnje liberalizacije trga.

ZAVAROVALNIŠTVO

Komentar za ožjo regijo, avtor:

Janez Škrubej, direktor v Oddelku za finančno svetovanje, Deloitte Slovenija

Največja slovenska zavarovalnica je Zavarovalnica Triglav, v kateri ima država prek državnih holdingov posredno več kot 76-odstotni delež. Rast zavarovalnice je mogoče pripisati predvsem njeni prisotnosti v regiji. Drugouvrščena zavarovalnica Adriatic Slovenica se širi na srbski trg in v zavarovalniškem sektorju predstavlja eno najboljših tarč v regiji. Zavarovalnica Maribor posluje samo na lokalnem trgu, njene priložnosti za rast pa so predvsem v sektorju življenjskega zavarovanja. Vzajemna posluje izključno na področju zdravstvenega zavarovanja.

Croatia Osiguranje, zavarovalnica v državni lasti, ki se ukvarja z življenjskim in premoženjskim zavarovanjem, je zadržala prvo mesto na hrvaškem trgu. Največje povišanje obračunane kosmate premije je zabeležila drugouvrščena Allianz, ki je del globalne zavarovalniške skupine Allianz. Zavarovalnici Euroherc in Jadransko osiguranje, ki poslujeta tudi v BiH, sta članici zasebne finančne skupine Agram. Glavni vir obračunanih kosmatih premij še naprej ostaja zavarovanje avtomobilske odgovornosti, zlasti na področju življenjskega zavarovanja pa se pojavljajo in na tržnem deležu pridobivajo tudi naprednejše storitve. Poleg navedenega se je povečala tudi ponudba na področju zasebnega zdravstvenega zavarovanja, kjer vse večje zavarovalnice nenehno povečujejo nabor razpoložljivih storitev.

Zavarovalnici Dunav in DDOR sta v preteklih letih povečevali svoji obračunani kosmati premiji. Ob koncu leta 2007 je italijanska družba Fondaria SAI za 220 milijonov EUR kupila večinski delež v zavarovalnici DDOR. Sektor se še vedno konsolidira in bo z razvojem gospodarstva verjetno zabeležil še višjo rast.